

DİSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

İşsizlik ve İstihdam Raporu-Eylül 2016

19 Eylül 2016, İstanbul

İşsizlikte patlama! İki yılda 473 bin yeni işsiz!

Geniş tanımlı işsiz sayısı 6 milyonu aştı

Tarım istihdamı 420 bin, imalat sanayi 47 azaldı

Toplam istihdam artışının yüzde 48'ini kamu sağladı

Özet

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü (DİSK-AR) Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK'in 19 Eylül 2016 günü açıkladığı Haziran 2016 dönemi *Hanehalkı İşgücü Araştırması* sonuçlarını değerlendirdi:

- İşsizlikte patlama yaşıyor. TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın Haziran ayına göre 0,6 puan artarak yüzde 10,2'ye yükseldi.
- Toplam işsiz sayısı bir önceki yılın Haziran ayına göre 247 bin kişi artarak 3 milyon 127 bine yükseldi. İşsiz sayısı 2014 yılının Haziran ayına göre ise 473 bin arttı.
- Haziran 2015'te 5 milyon 856 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı Haziran 2016'da 6 milyon 44 bine yükseldi. Geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 18,5'e yükseldi.
- 2016 Haziran döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği 1,7 puan artarak yüzde 19,4'e yükseldi. Kadın işsizliği ise yüzde 12,4'e yükseldi. Haziran 2016'da en yüksek işsizlik oranı yüzde 28,7 ile tarım dışı genç kadın işsizliğinde görüldü.
- Tarımsal istihdamda 420 bin, imalat sanayiinde 47 bin kişilik bir azalma yaşandı. Kamu istihdam artışı 190 bin kişi olarak gerçekleşti.
- Kamunun istihdam artışında belirleyici rolü devam ediyor. Toplam istihdam içinde kamunun payı yüzde 13 iken, son bir yıllık istihdam artışında kamunun payı yüzde 48 oldu.

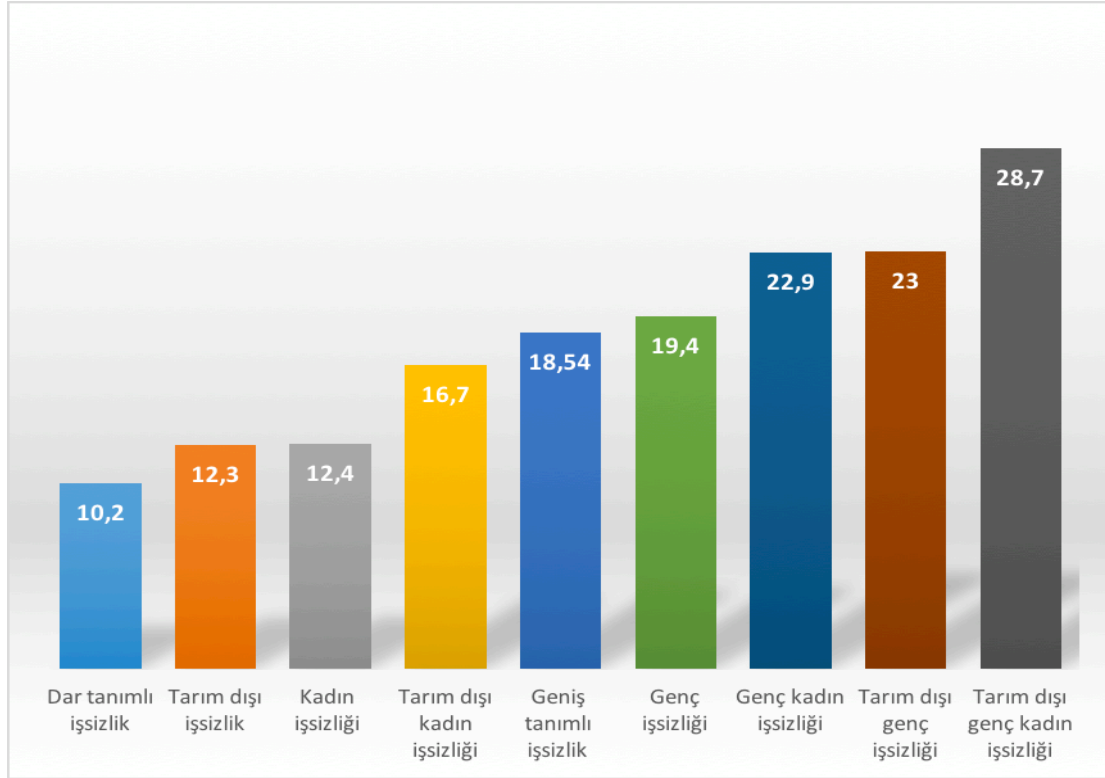
İşsizliğin ve İstihdamın Görünümü

İşsizlikte patlama yaşanıyor

TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın Haziran ayına göre 0,6 puanlık artış göstererek yüzde 10,2'ye yükseldi. Toplam işsiz sayısı bir önceki yılın Haziran ayına göre 247 bin kişi artarak 3 milyon 127 bin olarak gerçekleşti. 2014 Haziran ayında 9,1 olan işsizlik oranı, iki yıl sonra Haziran 2016'da 1,1 puan artarak 10,2'ye yükseldi. İşsiz sayısındaki iki yıllık artış ise 473 bin olarak gerçekleşti.

Bilindiği gibi TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) genel işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için alternatif işsizlik verilerine ve diğer işsizlik türlerine bakmak gerekiyor (Grafik 1).

Grafik 1: İşsizlik Oranları (Haziran 2016)

TÜİK tarafından kullanılan standart işsizlik tanımı referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki kişiler işsiz kabul edilmektedir. Bu hesaplama yöntemi işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Geniş tanımlı işsizlik hesaplaması klasik dar tanım kapsamında yer alan işsizler yanında, iş bulma ümidini kaybeden işsizleri, iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan işsizleri, mevsimlik ve zamana bağlı eksik çalışanları kapsayan alternatif işsizlik tanımıdır. Çalışma ekonomisi literatüründe kullanımı giderek artan bir hesaplama yöntemidir.

Haziran 2016 döneminde geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 18,5 olarak gerçekleşti. 2015 Haziran ayında 5 milyon 856 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı, Haziran 2016'da 6 milyon 44 bine yükseldi.

Haziran 2016 döneminde tarım dışı işsizlik oranı bir önceki yılın Haziran ayına göre 0,5 artarak yüzde 12,2 olarak gerçekleşti. Tarım dışı kadın işsizliği ise 0,3 puanlık bir artışla yüzde 16,7'ye yükseldi. Tarım dışı genç işsizliği ise 1,9 puanlık bir artışla yüzde 23'e yükseldi (Tablo 1).

Tablo 1: İşsizlik Oranları (2014-2016)

İşsizlik Türü (Haziran)	2014	2015	2016
Dar tanımlı işsizlik	9,1	9,6	10,2
Geniş tanımlı işsizlik	18,3	17,9	18,5
Tarım dışı işsizlik	11,1	11,7	12,2
Kadın işsizliği	10,9	11,6	12,4
Kadın işsizliği (tarım dışı)	15,7	16,4	16,7
Genç işsizliği	16,7	17,7	19,4,
Genç işsizliği (tarım dışı)	20,3	21,1	23
Genç kadın işsizliği (tarım dışı)	24,4	28,5	28,7

Haziran 2016 döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği 1,7 puan artarak yüzde 19,4'e yükseldi. Tarım dışı genç kadın işsizliği ise 28,7'ye yükseldi. Böylece Haziran 2016'nın en yüksek işsizlik oranı tarım dışı genç kadın işsizliğinde görüldü.

Tablo 1'deki verilerde de görüldüğü üzere çeşitli kategorilerdeki kadın işsizliği diğer işsizlik türlerine oldukça yüksek seyretmektedir. Kadın işsizliği standart işsizlik oranının 2,2 puan üzerinde yüzde 12,4 olarak gerçekleşti.

Toplam işsiz sayısı 3 milyon 127 bin olurken, bu işsizlerin 1 milyon 909 bini erkeklerden 1 milyon 218 bini ise kadınlardan oluştu. Son iki yılda toplam işsiz sayısı 473 bin artarken kadın işsiz sayısı 247 bin arttı. Genç işsiz sayısı ise 170 bin artarak 1 milyonu geçti (Tablo 2).

Tablo 2: İşsiz sayıları (2014 2016)

İşsiz Sayıları (Bin)	2014	2015	2016	2014-2016	2015-2016
Dar tanımlı işsiz	2654	2880	3127	473	247
Geniş tanımlı işsiz	5833	5856	6044	211	188
Kadın işsiz	971	1097	1218	247	121
Genç işsiz	839	913	1009	170	96

İşgücüne dahil olmayan 27 milyon 908 bin kişilik nüfusun 8 milyon 28 bini erkek, 19 milyon 881 bini ise kadındır. Erkeklerde işsizlik oranı yüzde 9,1 iken kadınlarda bu oran 12,4 ile erkeklerden 3,3 puan daha yüksektir. Benzer bir eşitsizlik istihdam

oranlarında da görülmektedir. Erkeklerde yüzde 65,7 olan istihdam oranı kadınlarda yüzde 28,9'ye düşmektedir.

Alternatif işsizlik oranları işgücü piyasasındaki vahim tabloyu ortaya sermektedir. İşsizlikte toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve genç işsizliği oldukça çarpıcı bir manzara göstermektedir.

İstihdamın görünümü: İstihdam artışında kamu belirleyici

Haziran 2016'da toplam istihdam bir önceki dönemin aynı ayına göre 390 bin artarak 27 milyon 651 bine ulaştı. İstihdamda en çarpıcı değişim tarımda yaşandı son bir yılda tarımda 421 bin kişilik azalış yaşandı. İmalat sanayinde 47 bin kişilik azalma gerçekleşti. Tarım ve imalat sanayiinde istihdam düşerken inşaat ve hizmet sektörlerinde ise artmaya devam ediyor. Eğitim sektöründe 252 bin kişilik artış yaşanırken, insan sağlığı ve sosyal hizmetlerde 115 bin, mesleki, teknik ve bilimsel faaliyetlerde ise 124 bin kişilik istihdam artışı yaşandı.

Tablo 3: Sektörlere Göre İstihdam Artışı (Haziran 2015- 2016) (Bin)

	İstihdam Değişim
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	-421
Madencilik ve taş ocakçılığı	3
İmalat	-47
Elektrik, gaz, su	-6
İnşaat	87
Toptan ve perakende ticaret	54
Ulaştırma ve depolama	96
Konaklama ve yiyecek hizmeti	41
Bilgi ve iletişim	-18
Finans ve sigorta faaliyetleri	-4
Gayrimenkul faaliyetleri	28
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	124
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	-1
Kamu yönetimi ve savunma	43
Eğitim	252
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	115
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	-13
Diğer hizmet faaliyetleri	55

Son bir yılda sağlanan 390 bin kişilik istihdam artışının 190 bini kamu tarafından sağlandı. 2015 ortasında 3 milyon 432 bin olan kamu istihdamı, 2016 ortasında 3 milyon 622 bine yükseldi. Kamunun toplam istihdam içindeki payı yüzde 13 iken, son bir yılda gerçekleşen doğrudan istihdam artışının yüzde 48'i kamu tarafından gerçekleştirdi. Kamu tarafından gerçekleştirilen dolaylı istihdam (evde engelli bakım hizmetleri ve toplum yararına çalışma programları) eklendiğinde istihdam artışında kamunun etkisinin çok daha büyük olduğu görülecektir.

Toplum yararına çalışma programlarında Mayıs 2016 itibariyle 222 bin 943 kişi çalışırken, evde engelli bakım hizmetlerinden yararlananların toplam sayısı ise 478 bin 319'dur. TÜİK bu kategorileri istihdam içinde kabul etmektedir

Değerlendirme ve öneriler

TÜİK'in Haziran 2016 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları işsizlikte çarpıcı bir artış yaşandığını gösteriyor. İşsizlik tekrar iki haneli rakamlara yükselirken bütün işsizlik türlerinde tırmanış yaşanıyor.

Tarım ve imalat sanayiinde ciddi istihdam kaybı yaşanırken istihdam artışı inşaat, kamu ve hizmet sektöründe ve bu sektörün belli alt sektörlerinde yaşanmaktadır. Kamunun istihdam artışındaki belirleyici rolü devam etmektedir. Hizmet sektöründeki istihdam artışında toplum yararına çalışma programları ve engelli bakım hizmetleri önemli bir yer tutmaktadır.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamda kalıcı ve güvenceli artış sağlanması için önerilerimiz:

- "Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması" ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.
- Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.
- İstihdam artışlarında kamunun payı dikkate değerdir. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması yaşamsal önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.
- Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilmeli, tüm taşeron işçilere kadro verilmelidir. Kamu taşeron işçileri kamu işçisi olarak kadroya alınmalıdır.
- Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun "insana yaraşır iş" yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanmalıdır.
- Kiralık işçilik yasası (6715) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmelidir.
- Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimi işçi statüsüne geçirilmelidir.
- İş başında eğitim adı altında çırak ve stajyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.
- İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımına son verilmelidir
- Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.